

STORTINGET

Innst. 185 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:100 S (2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Maren Grøthe og Kjersti Toppe om meir frileik og aktivitet i skulen

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag som sikrar seksåringane eit tilbod basert på førskulepedagogikk og eit skuleår med aktivitet og leik på born sine premisser.
2. Stortinget ber regjeringa setje i gang eit prøveprosjekt der tradisjonell klasseromsundervising skal unngåast i 1. klasse.
3. Stortinget ber regjeringa innføre timeplanfesta frileik på 1. trinn.
4. Stortinget ber regjeringa avvikle kartleggingsprøvene på 1. trinn.
5. Stortinget ber regjeringa gå gjennom timetalet på 1.–4. trinn med mål om færre obligatoriske fag, kortare skuledagar og meir vekt på praktisk og aktiv læring, og kome tilbake til Stortinget på eigna måte.
6. Stortinget ber regjeringa sikre at alle grunnskuleelevar får fysisk aktivitet minst éin skuletime kvar dag innanfor dagens timetal.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 18. februar 2026. Uttalelsen følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene og sakens øvrige dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eikeland, Vebjørn Gorseth og Sander Delp Horn, fra Fremskrittspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, fra Høyre, Monica Molvær og lederen Mathilde Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, fra Senterpartiet, Erling Sande, fra Rødt, Hege Bae Nyholt, fra Kristelig Folkeparti, Joel Ystebø, og fra Venstre, Guri Melby, viser til representantforslaget og til statsrådens vurdering av forslaget.

Komiteen vil påpeke at skoledagen utgjør en stor andel av barnas hverdag, og at skoledagen derfor må gi rom for gode opplevelser gjennom både lek og læring. Komiteen vil understreke betydningen av frilek, og at barna får utfolde seg fysisk i friminuttene på gode utearealer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstre-

parti, Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti, deler forslagsstillernes bekymring for at skolehverdagen for de yngste elevene mange steder har blitt mer stillesittende og teoretisk enn det som var intensjonen med seksårsreformen. En god skolestart for de yngste elevene må ta utgangspunkt i barnas alder og utvikling, og skolen må legge til rette for lek, aktivitet og varierte arbeidsmåter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet viser til at læreplanene gir stort rom for å ha variert undervisning og bruk av lek, og at mange kommuner og skoler utnytter dette handlingsrommet på en god måte. Nylig doblet Stortinget andelen timer skolene kan bruke til å omdisponere mellom fag, slik at 10 pst. av timene i fag kan flyttes til andre fag eller brukes til tverrfaglige aktiviteter. Disse medlemmer viser videre til at dag- og timefordelingen i grunnskolen kun fastsetter minstetimetall på hovedtrinn, og at kommunene har stor frihet til å organisere skolehverdagen til de yngste elevene på ulike måter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt støtter intensjonen i representantforslaget om mer aktivitet og lek i skolehverdagen. Aktivitet og lek i skolen er positivt for elevenes læring, trivsel og sosiale utvikling. Disse medlemmer mener at det er viktig å legge til rette for en mer praktisk og variert skolehverdag. Disse medlemmer vil i den sammenheng peke på Meld. St. 34 (2023–2024) om en mer praktisk skole og regjeringens oppfølging av den.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser også til at det er igangsatt et viktig arbeid for å forbedre skoleløpet, for eksempel ved beslutningen om å avvikle kartleggingsprøvene for 1. klasse. Dette er viktig for å gi mer tid til lek og læring. Kartleggingsprøvene erstattes med mer treffsikre verktøy. Disse medlemmer viser også til at regjeringen vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnopplæringen, samt omfanget av hvert enkelt fag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre frykter imidlertid at flere av forslagene i representantforslaget vil bidra til økt detaljstyring av lærerne og en svekkelse av deres pedagogiske handlingsrom.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ønsker at det skal være en god og trygg overgang fra barnehage til skole, og at de

første skoleårene skal bestå av både lekbasert læring, fri lek og lese- og regneundervisning. Målet er at alle elever lærer å lese, skrive og regne, opplever mestringssøyeblikk i timene, trives og får venner. Disse medlemmer mener derfor det viktigste er å satse på lærere med god kompetanse i begynneropplæring, intensivundervisning til elever som sliter med lesing og regning, og flere yrkesgrupper i laget rundt de yngste elevene i skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at grunnskolen allerede er regulert gjennom en omfattende timetallsordning, hvor de fleste fag ivaretar viktige deler av skolens brede samfunnsoppdrag. Å innføre nye nasjonale krav til hvordan tid i skoledagen skal disponeres, for eksempel gjennom en rettighetsfestet time med fysisk aktivitet hver dag, vil etter disse medlemmers syn innebære ytterligere detaljstyring av en allerede presset timetallsordning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at arbeidet med å styrke lek, aktivitet og variasjon i skolen i større grad bør skje gjennom økt tillit til lærernes profesjonelle skjønn og større handlingsrom for skolene til å organisere opplæringen på en måte som er tilpasset lokale forhold og elevenes behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at evalueringen av seksårsreformen fra 2023 i all hovedsak ga et positivt bilde av hvordan førsteklasselærere underviser i dag. Lærere bruker mye tid på å skape gode og trygge klassemiljø. Det er fortsatt mye lek i skolehverdagen, og lærere tar i bruk mer lekbaserte og kreative undervisningsformer og mer fysisk aktivitet. Samtidig jobber lærere mer med fag enn tidligere, og mange setter i gang med bokstavlæring før jul. Disse medlemmer vil understreke at det er ingenting som tilsier at dette svekker elevenes læring eller motivasjon.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke at intensjonen bak representantforslaget er både viktig og riktig. Evalueringen av seksårsreformen viser tydelig at målet om læring gjennom lek ikke er godt nok fulgt opp, og at skolen i for stor grad har blitt preget av stillesitting, standardisering og teoritunge undervisningsformer. Disse medlemmer deler derfor forslagsstillernes bekymring for utviklingen i barn og unges fysiske aktivitet, trivsel og læring.

Medlemene i komiteen fra Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti viser til at da Reform 97 blei innført med skulestart for fem- og seksåringer, var tanken at 1.–4. klasse, småtrinnet, skulle baserast på overgangspedagogikk. Nesten 30 år seinare er status at

leiken og særleg den frie leiken, ikkje har den sentrale plassen for dei minste skulebarna slik det blei lova.

Desse medlemene viser til at Reform 97 utvida grunnskulen frå 9 til 10 år og at Elise Farstad Djupedals forskning har vist at grunnskulen er auka med enda fleire timar, tilsvarande ytterlegare eit skuleår. Fleirtalet av desse timane som har blitt lagt til, er lagt til småtrinnet. Desse medlemene vil understreke at det betyr at dagens tiåringar har gått to skuleår meir på skulen enn tiåringar i 1996. Desse medlemene meiner det er behov for å gjere endringar i dagens skule for seksåringane.

Desse medlemene viser til evalueringa av seksårsreforma, som klart dokumenterer at intensjonane bak reforma ikkje har blitt følgde opp. Seksåringane har fått ein skulekvardag prega av for mykje stillesitjing og tradisjonell undervisning, samstundes som høvet til frileik og fysisk aktivitet har blitt redusert.

Desse medlemene meiner at skulen må bli betre tilpassa barna sin alder, utvikling og behov. For desse partia er det grunnleggjande at seksåringane skal møtast med eit pedagogisk opplegg som tek vare på leik, kreativitet, utforskning og fysisk aktivitet. Dette er òg i tråd med behovet for ein meir praktisk, variert og motiverande skulekvardag for dei yngste elevane. Skulen må vere ein arena som fremjar trivsel, meistring og sosial utvikling – ikkje ei prematur teoretisering av barn i ein svært sårbar fase.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at både forskning og utviklingstrekk peikar på ei urovekkjande utvikling når det gjeld barn og unges fysiske form og helse, noko som òg blir understreka i representantforslaget. Den betydelege nedgangen i fysisk kapasitet blant ungdom bidreg både til dårlegare folkehelse og svekt totalberedskap.

Denne medlemen peikar på at representantforslaget inneheld fleire tiltak som samla vil styrkje kvaliteten og innretninga på opplæringa dei fyrste åra: førskulepedagogisk innhald i første skuleår, prøveprosjekt utan tradisjonell klasseromsundervisning, timeplanfesta frileik, avvikling av kartleggingsprøvar i 1. klasse, vurdering av timetalet og ei tydeleg oppfølging av kravet om dagleg fysisk aktivitet innanfor dagens timetal. Tiltaka er konkrete, gjennomførbare og i tråd med det kunnskapsgrunnlaget som ligg føre.

Denne medlemen meiner difor at forslaga vil bidra til ein skule som tek betre vare på barna si naturlege utvikling, reduserer press og stillesitjing, styrker læringsmiljøet og legg til rette for at leik, rørsle og praktiske aktivitetar igjen blir integrerte og sjølvsgade delar av ein god skulekvardag.

Mer lek og aktivitet i skolen

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Kristelig

Folkeparti og Venstre viser til at en rekke høringsinstanser støtter behovet for mer lek, fysisk aktivitet og praktisk læring i skolen. Blant annet peker både helse- og fagmiljøer på at fysisk aktivitet er avgjørende for barns utvikling, læring og helse, og at dagens skolehverdag i for liten grad legger til rette for dette. Samtidig viser høringsinnspillene tydelig at tiltak må utformes slik at de er gjennomførbare i praksis og ikke svekker kvaliteten i opplæringen eller arbeidsvilkårene til ansatte.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti vil understreke at lek har en egenverdi som må fremheves, ikke bare lekens nytteverdi. Disse medlemmer viser til at lek har overlevd evolusjonen fordi den er helt nødvendig og fordi lek er barns naturlige arena for læring. Gjennom lek tilnærmer barn seg ferdigheter, både motorisk, intellektuelt og sosialt. Barn bearbeider og fortolker sin verden gjennom leken. En skolehverdag som er fullstappa med innlæring, gir ikke mer læring. Tvert imot: lek er viktig for utvikling og læring.

Disse medlemmer viser til at lek er viktig for trivsel og hvile, som er en forutsetning for læring. I lek får fantasien styre og utvide verden, da blir sandkassa en ørken, trærne en skog og huska et romskip. Barns frileik mister sin karakter når den styres og rammes inn av ansatte i tradisjonelle klasserom.

Disse medlemmer viser til høringsinnspillet fra Skolenes Landsforbund som sier at «SL mener at mer frilek og aktivitet kan bidra til en bedre skole for både elever og ansatte – men bare dersom tiltakene følges av nødvendige ressurser, kompetanse og realistiske forventninger».

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti understreker viktigheten av at en omorganisering av skolehverdagen for å gi mer rom for lek, ikke må øke presset på de ansatte eller redusere kvaliteten i undervisningen.

Disse medlemmer viser til prosjektet «Lekende lett» i Tønsberg, som har som mål å få læreplanens overordnede del i førersetet for opplæringen. Disse medlemmer viser til at læreplanens overordnede del beskriver dannelsesoppdraget til skolen, dens verdier og prinsipper og det står om menneskeverdet, respekt, inkludering, kritisk tenkning, etisk bevissthet, livsmestring m.m.

Disse medlemmer mener de første skoleårene må bygge på det beste fra skole og barnehage, og disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det lages en veileder til skoleeiere for hvordan klasserom kan utfor-

mes for å tilpasse seg seksåringenes behov for andre klasserom enn eldre barn.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre vil understreke at problemet ikke først og fremst er mangel på gode intensjoner, men mangel på ressurser, bemanning og rammer til å gjennomføre en mer praktisk og variert skolehverdag. Flere høringsinstanser peker på at økt aktivitet og mer lek krever flere voksne, riktig kompetanse og bedre fysiske rammer, og ikke kan gjennomføres gjennom om-disponering av eksisterende ressurser alene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre deler vurderingen om at skolen må bli mer praktisk og variert, og at de minste barna trenger mer lek, bevegelse og utforskning i skolehverdagen. Samtidig mener disse medlemmer at flere av forslagene i representantforslaget fra Senterpartiet innebærer en for sterk grad av nasjonal detaljstyring, noe som kan svekke lærernes pedagogiske handlingsrom og gjøre det vanskeligere å tilpasse opplæringen til elevenes behov lokalt.

Høringsinnspillene viser at god undervisning for de yngste nettopp kjennetegnes av en kombinasjon av lek, utforskning og strukturert læring, og at det avgjørende er kvaliteten i det pedagogiske opplegget.

Tiltak må sees i sammenheng med behovet for å redusere målstyring, testing og dokumentasjonskrav og med behovet for økt lærertetthet og styrking av laget rundt eleven.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan grunnskolen kan organiseres mer helhetlig for å gi rom for lek, uten å øke presset på ansatte eller redusere kvaliteten i undervisningen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan natur og nærmiljø i større grad kan tas i bruk som læringsarena i grunnskolen, for å bidra til mer variert opplæring og økt fysisk aktivitet.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet, Rødt og Kristeleg Folkeparti understrekar at evalueringa av seksårsreforma viser manglande oppfølging av intensjonane om meir lek, rørsle og utvikling på barnas premisser. Desse medlemene meiner at

eit førskulepedagogisk innretta første skuleår vil styrkje både trivsel, læringsgrunnlag og psykososial utvikling hos seksåringar.

Desse medlemene fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag som sikrar seksåringane eit tilbod basert på førskulepedagogikk og eit skuleår med aktivitet og lek på born sine premisser.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti meiner at eit prøveprosjekt med mål om å unngå tradisjonell klasseromsundervisning er nødvendig for å dokumentere korleis meir leikbasert og fleksibel undervisning styrkjer barn sin motivasjon, mestring og læring. Mindre klasseromsundervisning vil òg bidra til mindre stillesitting og meir aktivitet og variasjon i skulekvardagen.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet, Rødt og Kristeleg Folkeparti viser til representantforslaget og fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa setje i gang eit prøveprosjekt der tradisjonell klasseromsundervisning skal unngåast i 1. klasse.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti meiner at innføring av fast frileik på timeplanen er eit konkret og enkelt grep for å sikre at lek får ein tydeleg og forpliktande plass i skulekvardagen. Desse medlemene peikar på at dagens areal- og aktivitetsrammer ofte ikkje gir barna nok rom for eigenstyrt lek.

Desse medlemene viser til representantforslaget og fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa innføre timeplanfesta frileik på 1. trinn.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet deler uroa for den svekte fysiske forma blant barn og unge og meiner at dagleg fysisk aktivitet i skulen er nødvendig både for folkehelse, læring og beredskap. Det er behov for nye tiltak for å auke den fysiske aktiviteten i skulen, og kravet om minst éin time fysisk aktivitet kvar dag innan eksisterande rammer er eitt viktig grep for å få meir aktive born og unge.

Denne medlemen vil vidare peike på at det er mange år sidan eit klart fleirtal i Stortinget gav tilslutnad til forslaget om dagleg fysisk aktivitet for skuleborna. Likevel er det mange skular som ikkje har ein slik praksis. Denne medlemen meiner det difor er riktig å tydeleggjere dette kravet for å sikre alle born meir fysisk aktivitet i skulekvardagen. Det må framleis vere stort lo-

kalt rom for korleis ein utformar skulekvardagen slik at dette kravet vert ivareteke.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Raudt fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa sikre at alle grunnskuleelevar får fysisk aktivitet minst éin skuletime kvar dag innanfor dagens timetal.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at avstanden mellom barn som driver mye med fysisk aktivitet, og barn som i mindre grad er fysisk aktive, er blitt større. De sosiale ulikhetene vil øke hvis færre barn får mulighet til å drive med fysisk aktivitet. Konsekvensen av mindre fysisk aktivitet i hverdagen er blant annet mer overvekt blant barn og unge, dårligere helse, dårligere læring og færre opplevelser av mestring i oppveksten. Etter disse medlemmers syn er skolen den beste muligheten man har som samfunn til å snu denne trenden. Derfor støtter disse medlemmer at man må legge til rette for mer fysisk aktivitet i skolen for alle elever.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen tilrettelegge for mer fysisk aktivitet for alle i grunnskolen.»

Komiteens medlem fra Venstre støtter prinsippet om at 1. trinn kan ta i bruk førskolepedagogiske tilnærminger med mer lek, utforsking og bevegelse. Dette medlem understreker likevel også at det ikke er en motsetning mellom lek og læring. Det er mye læring i småskolen som er lekbasert, og lekbasert læring bør styrkes. Det er etter dette medlems syn imidlertid å gå for langt å instruere alle skoler til å unngå klasseromsundervisning totalt i 1. klasse.

Kartleggingsprøver

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil særlig understreke betydningen av kartlegging og tidlig innsats i skolen. Kartlegging er et viktig verktøy for å avdekke elevers behov på et tidlig tidspunkt og sikre at elever som trenger ekstra oppfølging, får hjelp så tidlig som mulig. Etter disse medlemmers syn vil det derfor være uheldig å svekke skolens mulighet til systematisk kartlegging av elevenes ferdigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil advare mot å fjerne standardiserte kartleggingsprøver i norsk skole. Gode kartleggingsprøver tidlig i skoleløpet gjør det mulig å fange opp elever som

trenger ekstra støtte tidlig, enten det gjelder avkoding, ordforråd, leseflyt, leseforståelse eller grunnleggende regneferdigheter. Når elever får tilpasset oppfølging og opplever framgang, styrkes både mestringsfølelse og motivasjon. Disse medlemmer mener dette er særlig viktig i de første skoleårene. Disse medlemmer vil understreke at standardiserte prøver reduserer risikoen for tilfeldig praksis, gjør det lettere å prioritere elever med størst behov og kan bidra til sosial utjevning. Kartleggingsprøvene gir også skoleeiere og skoleledelse et bedre grunnlag for å prioritere ressurser og følge opp de elevene og skolene med størst utfordringer. Det gjør det også mulig å lære av de skolene som har forbedret resultatene.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Raudt og Kristelig Folkeparti meiner at kartleggingsprøvene i 1. klasse bidreg til tidleg skulepress, målstyring og teoretisering i ein alder der leik og utforsking bør stå i sentrum. Å avvike desse prøvene vil difor gi meir rom for heilskapleg utvikling og praktisk læring.

Desse medlemene viser til representantforslaget og fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa avvike kartleggingsprøvene på 1. trinn.»

Komiteens medlem fra Rødt mener at høyresida undervurderer de uheldige virkningene kartleggingsprøver og offentliggjorte nasjonale prøver har for norsk skole. Prøvene vrir undervisning, prioriteringer og ressursbruk: Læringsarbeid reduseres til ensidig testfokus, elever som nærmer seg statistiske terskler prioriteres, og svake elever fritas i et omfang som gir systematiske skjevheter i resultatene. Dette medlem mener dette er en uakseptabel avsporing av skolens samfunnsoppdrag.

Det er dette medlems syn at bruk av nasjonale prøver ikke løser reelle kvalitetsutfordringer i skolen, men snarere bidrar til å svekke likeverd og helhetlig læring. Dette medlem ønsker en grundig revurdering av prøvenes rolle, slutt på rangering og konkurranse mellom elever og skoler som styringsverktøy, og en politikk som setter elevenes læring og skolens helhetlige oppdrag først.

Timetall

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Raudt meiner at ein gjennomgang av timetalet med sikte på færre obligatoriske fag og kortare skuledagar vil kunne gi betre læringsmiljø, redusere stress og frigjere meir tid til praktiske aktivitetar, leik og fysisk rørsle. Desse med-

le m e n e understrekar at ei slik justering vil styrkje kvaliteten i begynneropplæringa.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Raudt og Kristelig Folkeparti viser til representantforslaget og fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa gå gjennom timetalet på 1.–4. trinn med mål om færre obligatoriske fag, kortare skuledagar og meir vekt på praktisk og aktiv læring, og kome tilbake til Stortinget på eigna måte.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at et kutt i antall skoletimer vil bety at de yngste elevene vil få betydelig mindre tid til lek, praktisk læring og undervisning i lesing og regning med kvalifiserte lærere, og at det vil bety mer tid på SFO. Disse medlemmer mener det ikke vil gjøre at elevene lærer mer eller opplever flere mestringsøyeblikk.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa avvike kartleggingsprøvene på 1. trinn.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa gå gjennom timetalet på 1.–4. trinn med mål om færre obligatoriske fag, kortare skuledagar og meir vekt på praktisk og aktiv læring, og kome tilbake til Stortinget på eigna måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan natur og nærmiljø i større grad kan tas i bruk som læringsarena i grunnskolen, for å bidra til mer variert opplæring og økt fysisk aktivitet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan grunnskolen kan organiseres mer helhetlig for å gi rom for lek, uten å øke presset på ansatte eller redusere kvaliteten i undervisningen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringa sikre at alle grunnskuleelevar får fysisk aktivitet minst éin skuletime kvar dag innanfor dagens timetal.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sørge for at det lages en veileder til skoleeiere for hvordan klasserom kan utformes for å tilpasse seg seksåringenes behov for andre klasserom enn eldre barn.

Forslag fra Senterpartiet, Rødt og Kristelig Folkeparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag som sikrar seksåringane eit tilbod basert på førskulepedagogikk og eit skuleår med aktivitet og lek på born sine premisser.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringa setje i gang eit prøveprosjekt der tradisjonell klasseromsundervisning skal unngåast i 1. klasse.

Forslag fra Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen tilrettelegge for mer fysisk aktivitet for alle i grunnskolen.

Forslag fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringa innføre timeplanfesta frileik på 1. trinn.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre.

Ko m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:100 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantane Erling Sande, Maren Grøthe og Kjersti Toppe om meir frileik og aktivitet i skulen – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 24. mars 2026

Mathilde Tybring-Gjedde

leder

Line Marlene Haugen

ordfører

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/785-

18. februar 2026

Representantforslag 100 S (2025-2026) om mer frilek og aktivitet i skolen

Jeg er helt enig med representantene om behovet for mer lek og aktivitet for de yngste elevene. Jeg har allerede satt i gang et omfattende arbeid som kan legge grunnlaget for beslutninger om hvordan skolehverdagen kan organiseres annerledes enn i dag, slik at de kan få mer fysisk aktivitet og lek, men også mer konsentrasjon særlig rundt lesing, skriving og regning.

Jeg er svært opptatt av at når vi skal gjøre endringer i dagens regelverk, er det viktig at vi foretar en helhetlig vurdering av hvordan vi fra nasjonalt hold kan sikre en bedre organisering av skolehverdagen for de yngste. Jeg ber derfor Stortinget om å ikke låse oss til å innføre flere enkeltreguleringer av dette på nåværende tidspunkt.

Vi må ha god framdrift i arbeidet, det er flott at Senterpartiet og andre partier deler min utålmodighet. Samtidig er det veldig viktig for meg å forankre store endringer i skolen med de som faktisk skal utføre dem, altså lærere og skoleledere.

Representantene har fremmet seks forslag. Under kommenterer jeg forslagene enkeltvis.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag som sikrar seksåringane eit tilbod basert på førskulepedagogikk og eit skuleår med aktivitet og leik på born sine premisser.

Evalueringen av seksårsreformen viste at de fleste førsteklassinger trives på skolen og at de gleder seg til å begynne på skolen. Evalueringen beskriver også lærere som er opptatt av at elevene skal trives og ha det trygt og godt, av lek og at elevene skal få venner og utvikler gode relasjoner.

Jeg deler likevel representantenes ønske om en skolehverdag for de yngste hvor skolene får til å legge enda bedre til rette for at alle barn får mer rom til lek, fysisk aktivitet og variasjon i skolehverdagen.

Det skal være rom for lek gjennom skolehverdagen. Leken er en helt nødvendig del av barns liv, og er viktig for både faglig og sosial læring og utvikling og trivsel. Læreplanverket er tydelig på at leken skal ha en plass i skolen og særlig de første skoleårene. Evalueringen av seksårsreformen viste at lærere, skoleledere og skoleeiere fortsatt er opptatt av lek i skolen. Samtidig peker evalueringen på at det er mindre frilek på skolen i dag, enn i 2001. Dette tar vi på alvor.

Jeg vil også trekke fram viktigheten av at de yngste elevene i skolen skal ha en trygg og god skolestart. De skal oppleve en overgang fra barnehagen som bidrar til at de gleder seg til å begynne på skolen, og de skal oppleve sammenheng mellom barnehagen og skolen. Kommunen skal sørge for at barna får en trygg og god overgang fra barnehagen til skolen og skolefritidsordningen, jf. opplæringsloven § 4-7. En trygg og god overgang handler blant annet om at barn og foreldre vet hva de kan forvente når barnet begynner på skolen og skolefritidsordningen og at skolen er forberedt på hvilke erfaringer barna har med seg fra barnehagen. Det er opp til kommunen å vurdere på hvilken måte den vil sørge for overgangen, og slik mener jeg det også bør være. Samtidig peker evalueringen av seksårsreformen på at det er behov for å samarbeide enda bedre om overgangen mellom barnehage og skole. I forbindelse med arbeidet med ny organisering av skolehverdagen for de yngste, vil vi også følge opp tiltaket i Meld. St. 34 *En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn* (2023–2024), om å utvikle oppdatert støttemateriell for gode overganger i hele utdanningsløpet. Dette skal bidra til å støtte gode overganger fra barna starter i barnehagen til de går over i videregående opplæring.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringa setje i gang eit prøveprosjekt der tradisjonell klasseromsundervising skal unngåast i 1. klasse.

Jeg deler representantenes engasjement for bruk av ulike læringsarenaer utenfor klasserommet, noe som gir elevene praktiske og livsnære erfaringer. Jeg mener imidlertid at denne ambisjonen ikke oppnås gjennom å begrense lærernes pedagogiske handlingsrom i et prosjekt der det representantene omtaler som «tradisjonell klasseromsundervisning» skal unngås totalt.

Hva representantene forstår med «tradisjonell klasseromsundervisning» er uklart. Jeg mener uansett at det er viktig at lærerne har mulighet til å ha lærerstyrt undervisning i klasserom også på 1. trinn. For det første er klasserommet en viktig arena hvor lærerne kan variere undervisningen og som bør gi mulighet for varierte aktiviteter. For det andre må det være læreren som har ansvaret for å bruke de metodene som er best egnet for elevenes læring og utvikling og som dermed tilrettelegger for dette. Vi må fortsatt ha tillitt til at lærerne utøver sitt profesjonelle skjønn når det gjelder hvordan de gjennomfører undervisning for at elevene lærer og utvikler seg best mulig.

Jeg vil også poengtere at læreplanverket allerede har føringer for at lek, undring og utforsking skal ha en tydelig plass i de første skoleårene. Dermed er det i dag mulig å tilrettelegge for en slik skolehverdag for de yngste innenfor dagens regelverk, noe også mange gjør. Det er viktig at skolene har fleksibilitet til å organisere undervisningen på ulike måter av hensyn til elevenes behov og andre lokale forhold.

Jeg mener derfor et nasjonalt prøveprosjekt som på den ene siden reduserer lærernes muligheter til å tilpasse undervisningen, men som på den andre siden allerede er mulig å gjennomføre, verken er nødvendig eller hensiktsmessig.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringa innføre timeplanfesta frileik på 1. trinn.

Som jeg er tydelig på innledningsvis i mitt svar, er jeg enig med representantene om at vi må legge bedre til rette for å fremme lek for de yngste elevene i grunnskolen. I vurderingen av hvordan vi kan oppnå dette, er det viktig at vi ser virkemiddelapparatet i sammenheng og ser på hvordan intensjonen kan nås på best mulig måte. Jeg mener derfor at det på nåværende tidspunkt ikke er klokt å konkludere med at timeplanfesting av lek er riktig vei å gå.

Vi må blant annet ta hensyn til at nødvendige forutsetninger er på plass til å gjennomføre dette på en god faglig og pedagogisk måte. I tillegg vil forslagene redusere handlingsrommet til kommuner som benytter fleksibiliteten i dagens fag- og timefordeling til å inkludere lek som en naturlig del av skolehverdagen. Jeg mener det er viktig at vi fra nasjonalt hold signaliserer at læring, lek og fysisk aktivitet ikke nødvendigvis er tre uavhengige målsettinger, men at vi sammen kan skape en skolehverdag hvor dette inngår i en naturlig helhet.

Læreplanverket gir allerede skoler og lærere et profesjonelt handlingsrom til å legge til rette for en mer lekpreget skoledag. Det er ikke kompetansemål før etter 2. trinn i de ulike fagene, noe som gir skoler og lærere et stort handlingsrom til å tilrettelegge for at elevene når målene med ulik hastighet. I tillegg doblet Arbeiderparti- og Senterpartiregjeringen andelen timer skolene kan bruke til å omdisponere mellom fag, slik at 10 prosent av timene i fag nå kan flyttes til andre fag eller brukes til tverrfaglige aktiviteter. Før vi beslutter å regulere detaljer som legger strenge føringer for skolene, bør vi først hjelpe skolene med å vise hvordan de kan bruke dette handlingsrommet for å oppnå en ønsket praksisendring. Nylig publiserte Utdanningsdirektoratet veiledning knyttet til bruk av lokalt handlingsrom på sine nettsider. Synliggjøring av mulighetsrommet kan vise skolene hvordan de kan benytte seg av fleksibiliteten de allerede har for å nå målene om en mer praktisk og variert opplæring.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringa avvikle kartleggingsprøvene på 1. trinn.

I tråd med anbefalingene fra både Kvalitetsutviklingsutvalget og evalueringen av seksårsreformen, har regjeringen allerede besluttet å avvikle kartleggingsprøvene på 1. trinn i sin nåværende form. Jeg viser til mitt svar på forslag nummer 5 Representantforslag 10 S (2025-2026) hvor jeg trekker fram at vi nå har nok utredninger til å konkludere med at

kartleggingsprøvene på 1. trinn ikke fungerer etter hensikten, og at vi derfor ønsker å erstatte dagens kartleggingsprøver med mer fleksible verktøy slik at elever som trenger ekstra hjelp fanges opp tidlig. Jeg mener imidlertid det er viktig at lærerne har tilgang til kartleggingsprøvene inntil nye verktøy er på plass, og har derfor besluttet at avviklingen av nåværende prøvene ikke vil skje før nye verktøy foreligger.

Forslag 5: Stortinget ber regjeringa gå gjennom timetalet på 1.–4. trinn med mål om færre obligatoriske fag, kortare skuledagar og meir vekt på praktisk og aktiv læring, og kome tilbake til Stortinget på eigna måte.

Regjeringen har gjennom *Plan for Norge* allerede varslet at vi vil vurdere endringer i hvilke fag elevene har på ulike tidspunkt i grunnopplæringen og omfanget av hvert enkelt fag. Hva som er formålet med eventuelle justeringer i timetallet, er avgjørende for hvilke endringer som bør gjøres.

Fag- og timefordelingen i grunnskolen fastsetter kun et samlet minstetimetall på hovedtrinn, og gir følgelig skolene stor vertikal fleksibilitet til å selv fordele timer på årstrinn. På 1.–4. trinn er det kun fastsatt timetall i norsk/samisk, matematikk, naturfag og engelsk, mens det for øvrige fag angis et samlet timetall for 1.–7. trinn. Kommunene har altså stor frihet til å organisere skolehverdagen til det beste for elevene ut fra lokale forhold, eksempelvis ved å ha færre timer for de yngste elevene eller ved å organisere opplæringen i fagdager eller temauker.

En gjennomgang av timetallet vil trolig ikke alene oppnå formålene representantene peker på. Hvis skolehverdagen til de yngste elevene blir kortere, vil det også være mindre tid til lek, praktisk læring og varierte aktiviteter innenfor rammen av opplæringen. Mindre tid på skolen for de yngste elevene vil mest sannsynlig bety mer tid på SFO.

Gjennom oppfølgingen av *Meld. St. 34 (2023–2024)* har regjeringen allerede gjort et krafttak for å sikre mer praktisk og aktiv læring. Blant annet er det etablert et nasjonalt program for praktisk læring som også inkluderer 1.–4. trinn. Programmet består av økonomiske, pedagogiske, kompetansebyggende og veiledende ressurser som skal understøtte skolens arbeid med å skape en mer praktisk, variert og relevant skoledag. Fra og med i år ble for eksempel tilskuddsordningen for praktisk utstyr utvidet til 191 millioner kroner og til å omfatte 1.–4. trinn.

Regjeringen har som kjent satt ned et offentlig utvalg som vurderer fellesskolens rolle i framtidens samfunn. Innhold, omfang og organisering i skolen inngår i deres mandat. Utvalget skal legge frem sin innstilling i august 2026, og jeg mener det vil være klokt også å ta utvalgets vurderinger med i en vurdering av hvordan vi best mulig kan organisere skolehverdagen for de yngste elevene. Jeg deler representantenes utålmodighet på vegne av de yngste elevene i skolen, men jeg mener at vi må ta oss tid til å diskutere bredt og lytte til innspill før vi konkluderer at de yngste elevene skal ha en kortere skoledag og færre obligatoriske fag.

Forslag 6: Stortinget ber regjeringa sikre at alle grunnskuleelevar får fysisk aktivitet minst éin skuletime kvar dag innanfor dagens timetal.

For barn henger lek, fysisk aktivitet og læring tett sammen. Derfor har jeg satt i gang et arbeid med å se på hvordan skolehverdagen for de yngste elevene kan gi både mer aktivitet og lek, men også mer konsentrasjon rundt lesing og regning. Da må fysisk aktivitet være godt koblet til fagene, ledes av elevenes lærere og ikke utelukkende bli et tiltak på siden av resten av skolehverdagen. Det må heller ikke være slik at skolene bindes til én time hver dag. Det vil kunne forhindre for eksempel lengre turer, utedager, idrettsdager og lignende som skolene trenger fleksibilitet for å kunne gjennomføre.

Jeg vil avslutte med å takke representantene for at de løfter en viktig debatt. Mitt svar viser at regjeringen er opptatt av en skolehverdag for de yngste elevene som i større grad er preget av lek, fysisk aktivitet og praktisk og variert undervisning. En slik skolehverdag samsvarer bedre med det vi vet om barns utvikling, læring og behov, og gir også elevene en større mulighet til å kunne konsentrere seg om, og ha økt læringskapasitet i for eksempel lesing, skriving og regning. For å få til dette på en god måte, mener jeg at det er avgjørende at vi ser på helhet og sammenheng slik at ikke enkeltreguleringer- og tiltak skaper motstridene prioriteringer for skolen.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun